

Särskilt yttrande

Ärende 2. Yttrande över ansökan om omprövning av tillstånd till miljöfarlig verksamhet. SBYN/2025:286

Liberalerna anser att samhällsbyggnadsnämnden i första hand borde ha yrkat på återkallelse av miljötillståndet. Det finns enligt Liberalernas bedömning sakliga skäl att åberopa återkallelsegrunden i 24 kap. 3 § miljöbalken, eftersom bolagets tillståndsansökan och efterföljande redovisning uppvisar sådana brister, utelämnanden och oförklarade avvikelser som kan ha varit av betydelse för tillståndet och villkoren.

Grunden för en sådan begäran är att bolaget kan ha vilselett myndigheterna genom att lämna oriktiga eller ofullständiga uppgifter, alternativt genom att underlåta att lämna uppgifter av betydelse för tillståndet och villkoren. Bristerna gäller särskilt redovisningen av bästa möjliga teknik för låga utsläpp, riskerna med planerade utsläpp av metylenklorid, riskerna vid olyckor samt avvikelser mellan det underlag som låg till grund för tillståndet och den anläggning som därefter uppförts. Dessa brister är även relevanta vid bedömningen av bolagets uppfyllelse av miljöbalkens kunskapskrav.

Att Senior i Eskilstuna redovisar ett utsläpp som är 100 till 500 gånger högre än andra tillverkare redovisar i Kina, särskilt Seniorkoncernens egen anläggning i Nantong, har inte förklarats. Varför Senior inte redovisat Naturvårdsverkets riktvärde avseende metylenklorids cancerrisk för omgivningen har inte förklarats. Senior har inte delat med sig dataunderlaget till den spridningsberäkning man redovisat och att det finns väsentliga skillnader mellan spridningsberäkningen i ansökan till miljötillståndet och hur fabriken uppförts.

Det är anmärkningsvärt att förslaget till yttrande inte tydligare tar sin utgångspunkt i kommunstyrelsens tidigare ställningstagande om nollutsläpp. Eftersom nämnden ansökte om omprövning redan i augusti 2025 har det funnits god tid att ta fram ett yttrande som fullt ut prövar både återkallelse, väsentligt skärpta villkor och kompletterande riskutredningar.

Avseende nämndens förslag till beslut anser Liberalerna följande:

1. Förslaget till yttrande borde ha utformats utifrån ett förhandsyrkande om återkallelse. De sakliga grunderna föreligger. För att nå framgång i ett yrkande om återkallelse behöver ett sådant yrkande styrkas med juridisk argumentation, vilket förslaget inte utgör, i annat fall kan ett sådant yrkande eventuellt riskera utfallet i processen.
2. Det förslag till yttrande som redovisats bör justeras i två delar:

Särskilt yttrande

2:1) Den utsläppsmängd som nämnden yrkar på avseende P1 under provotiden, 6 ton metylenklorid per år, är för generös. Vid jämförelse med Seniorconcernens redovisade utsläppsnivåer från motsvarande produktion i Nantong skulle en omräkning till två produktionslinjer i Eskilstuna indikera en utsläppsnivå om cirka 3 ton per år. Mot den bakgrunden bör nämndens föreslagna nivå om 4 ton per system för gasåtervinning med tillägg om 1 ton per produktionslinje ersättas med 2,3 ton per system för gasåtervinning och 0,33 ton per produktionslinje.

2:2) Nämnden bör inte dela bolagets uppfattning att metylenklorids grundläggande hälsoskadliga egenskaper redan varit tillräckligt redovisade och fullt ut prövade i tillståndsansökan. Det kan påverka nämndens möjligheter negativt att i ett senare skede begära återkallelse. Texten i förslaget på sidan 5 lyder:

Nämnden delar bolagets uppfattning om att metylenklorids grundläggande hälsoskadliga egenskaper har påvisats i tillståndsansökan och får i övrigt även anses vara allmän kunskap. Därigenom har informationen även varit en del av tillståndsprövningen. Nämnden vidhåller dock, att den åsikt som fastställts av ECHA's RAC gällande metylenklorid ger skäl att ompröva villkor i tillståndet avseende egenkontroll (villkor 15) samt utsläpp (villkor 9, P1, U1). Detta för att hantera uppgifter som nämnden anser inte var en del av prövningen av tillståndsansökan. RAC:s beslut grundas på att det nu anses finnas tillräckligt med empiriskt underlag avseende påverkan på människa för att fastställa metylenklorids cancerogena egenskaper utöver den grund från djurförsök som föranlett den befintliga klassningen. Nämndens bedömning kvarstår således att det är nya uppgifter som inte varit en del av tillståndsprövningen.

Texten bör enligt Liberalerna ändras till:

Nämnden anser att den åsikt som fastställts av ECHA's RAC gällande metylenklorid ger skäl att ompröva villkor i tillståndet avseende egenkontroll (villkor 15) samt utsläpp (villkor 9, P1, U1). Detta för att hantera uppgifter som nämnden anser inte var en del av prövningen av tillståndsansökan. RAC:s beslut grundas på att det nu anses finnas tillräckligt med empiriskt underlag avseende påverkan på människa för att fastställa metylenklorids cancerogena egenskaper utöver den grund från djurförsök som föranlett den befintliga klassningen. Nämndens bedömning är således att det är nya uppgifter som inte varit en del av tillståndsprövningen.

3. Liberalerna anser även att nämndens yttrande borde ha innehållit ett uttryckligt krav på kompletterande riskutredningar. Dessa bör omfatta olycksscenarier med brand och spridning av fosgen och väteklorid, risk för spridning av metylenklorid till mark och grundvatten via släckvatten, dimensionering och funktion hos nödfallsbassäng, tillgång till eget släckvatten samt rutiner för att förhindra att förorenat släckvatten når dagvatten, recipient eller grundvatten.

Särskilt yttrande

Det ska avslutningsvis framhållas att majoritetens sätt att leda arbetet i denna fråga försätter Liberalerna och andra oppositionspartier i en mycket svår situation. Substantiella yttranden till prövande myndigheter och domstolar måste bygga på gedigen expertkunskap, såväl juridisk som teknisk. De bör också utformas utifrån en sammanhållen juridisk strategi.

Det är anmärkningsvärt att nämnden, nio månader efter ansökan om omprövning av miljötillståndet, nu behövt begära anstånd för att inkomma med ett kompletterande yttrande. Ur ett demokratiskt perspektiv är det än mer anmärkningsvärt att oppositionspartierna försätts i en situation där det i praktiken inte ges tillräckligt tidsutrymme för väsentliga synpunkter och genomarbetade justeringar av de handlingar som nämnden ska ta ställning till.

Liberalerna är inte bekväma med att ställa sig bakom ett förslag som, på grund av onödig tidsnöd, framstår som det enda valbara alternativet. Det har funnits gott om tid att arbeta fram ett mer komplett, mer rättsligt underbyggt och skarpare förslag till yttrande. Ansvar för att så inte har skett vilar på majoriteten som måste förändra sitt sätt att leda arbetet i denna fråga.

För Liberalerna

Maria Fischer